

A SZEI KÖSZÖNTI AZ „UJ ÉLET”-ÉT!

Ismertük az „Uj Életet”, még a régít. Szerettük. Tanultunk belőle sokat. Fájt, amikor nemrégiben elbúcsúzott tőlünk. (Akkor azt hittük, hogy örökre.)

De most bámuló örömmel köszöntjük, hogy így kiteljesedve, ilyen gazdagon, ilyen sok nagy új mondanivalóval föltámadt! Nem száradt ki a kút, nem vált pocsótává: ma újból élő forrás! Élőbb, mint valaha!

De nem beszélünk róla sokat, hiszen az „Uj Élet” szólni akar hozzánk, nem magáról beszéltetni: „...Hozzá fogunk hát mi, saját erőnkéből, mindenféle érdekszövet-ségtől függetlenül, a még hinni tudó, el nem fásult, a jó ügyért még... áldozni akaró emberekkel együtt. Tudjuk, hogy sokan vannak szerteszét az országban, s mi meg akarjuk találni a hozzájuk vezető utat.”

Ahogy a »Fiatalkok«, a »Magyar Élet«, a »Magyar Ut«, a »Hajnaldik«, a »Kelet Népe«, a »Tiszántúl« szellemét legnagyobb részében magunkénak éreztük, legalább ugyanúgy érezzük az »Uj Élet« szellemét is, most, hogy az egész országot akaraj átfogni, a magunkénak!

Lássuk hát!:

Sokat szegeztek már nekünk, hogy micsoda „bújhat meg” amögött, amit „népi gondolat”-nak valunk és hirdetünk. Az első szám első cikkében napnál világosabban mondja ki Pfeiffer kanonok, a próhászkások szellemi atyja (ha meg nem sértjük ezzel a kifejezéssel):

„A mai közösségi gondolatban a legszélesebb tömegeknek a jólétre való törekvése, azaz a népi gondolat, találkozott a nemzeti gondattal.”

Arról a két diákvezér-társaságról, amely velünk szemben áll, s különösen arról, amelyeknek két tagja nem átalotta magát illetéktelenül illetékesnek tartani arra, hogy velünk szemben a „katolikus érdekeket” védelmezgesse, így ír Göndöcs László:

„A reformokért, a nemzeti megújulásért lelkesülő magyar fiatalok válságba kerültek. Szalagokkal és jelvényekkel díszített vezérei szétfutottak az életbe; egy-egy jó pozícióért sietve feledték az elveket, melyeket nemzeti ünnepek alkalmával a bajtársak viharzó helyeslése mellett meghirdettek.

A magyar katolicizmus yalami-képpen nem tud történelmi multjához és nagy tömegeiben rejlő erőihez mérten hatékony, irányt adó szellemi tényező lenni. Egyelőre csak negatív, védekező hadállásokat épít, pedig tömegei és intellektuális iránvt adó, lendületes kiállást várnak. Fiatalsága, melyet iskoláiban nevel, nincs mindig dinamikus életszemlélettel és harcias-sággal telve, így az utánpótlás könnyen egy világnézeti szintelen és meglehetősen szellemtelen, idejétmúlt neobarokk életfelfogás rabja lesz, nincs, vagy alig van súlya a magyar szellemi életben.

A tömegek és az értelmiségi emberek előtt is kissé az a látszat, hogy a magyar katolicizmus bizonyos rétegei tán túl szorosra ölelték magukhoz a mai társadalmi berendezkedéseket, a már idejétmúlt neobarokk életszemlélet rabjai lettek és kevesebb eréllyel álltak ki a megújulást hirdető pápai enciklikák mellé.”

A magyar vezetőrétegek kétségbeesztő liberális szervezetenlenségéről, amelyen egyelőre legalább gyöke-

rének, a deákságnak a magyar egy-séget szolgáló megszervezésével akarunk segíteni, ezt írja P. Nászalyi Emil:

„Aki ismeri a magyar értelmiségi szervezkedéseket, nem tagadhatja le, hogy magyarságunk e csoportja ismét széthullik s újra világtalanul áll az eljövendő nagy események előtt.”

Ugyanő írja ezeket a sorokat a már előbb említett, állítólag problematikus „népi gondolatról”:

„Sokan azt mondják, hogy hiszen a nép mindenkit magában foglal. Sajnos, nincsen igazuk. Nem a nép tagadta ki magából azokat, akiket nem mondhatunk népek, hanem azok tagadták meg a népet. Az emberi képességek különbözősége szerint különbözők az emberek, de azért lehetnek a nép tagjai, mindaddig, amíg tekintélyük, vagy méltóságuk magassága meg nem szédíti őket s kóválygó fejjel azt nem hiszik, hogy ők most már a nép fölött állanak.”

Professzorok és hasonló korúak köréből többen aggódtak már amiatt, hogy a ferde tükrű kritikákban rosszra feketített Móricz Zsigmond, Németh László, Tamási Áron, stb. írói írásaiból magyar értékeket vélünk méríteni...

Jobban felel meg ezekre az „Uj Élet”, mint mi tudnánk kereső deákszóval:

„Aggasztó tünetek mutatkoznak végig az egész magyar szellemi élet kritikai területén. Már nem a műveket bírálják s nem az értékek súlyát mérlegelik, hanem az író görge hátát, kajla fülét, sánta lábát, csutkáját. A bírálat, mint irodalmi ítékezés: lassan kiveszőben van, csak kevesen gyakorolják a Gyulay Pál, Péterfy Jenő és Ambrus Zoltán tisztult látásával és páratlan szigorával. Egy tekintélyes napilap most például az ú. n. népi írókat vette célba. Először Szabó Dezsőt végezte ki, mivel nem akart engedelmes zászló lenni az álkurucok kezében. Elkezdtek a hajszát Móricz Zsigmond ellen s gyanús sietséggel zárkózott fel a vadászokhoz a többi liberális lap is. Soron következett Illyés Gyula, akinek „Csizma az asztalon” című, mélyértelmű könyvét tendenciózusan kiszédett idézetekkel teljesen eltorzították a közvélemény előtt s akiknek a bűnétől rótták fel még azt is, hogy a Giono-regények magyarra fordításával hozzájárult a „gionozmus” terjesztéséhez. Németh László ellen pedig még ma is szól a bösz hallali.

Hogy sokszor milyen alantasszónok, irodalomkívíuli szempontok iránvtják ezt a kritikai módszert, jellemző példa rá Karácsony Sándor esete Jó Tiborral. A kiváló magyar pedagógus előadásáról sok félreértésre alkalmas beszámoló jelent meg a szóbanforgó napilapban. A felületes riport nyomán Jó Tibor, fiatal nemzetbölcselő haragos szenvedéllyel s többkevesebb személyi éllel ízekre szedte Karácsony Sándor egész magyar filozófiáját s fölötte veszedelmes tannak bélyegezte.

És így ír erről András Károly az „Uj Élet” második számában:

„Elmarasztalható-e katolikus ifjúságunk érdeklődő része azért, mert nem szívügye a mai magyar katolikus irodalom s katolikus íróinkkal szemben a túloldalról választja meg szellemi vezéreit, néha még világnézeti tévedéseiket is megbocsátván? Kár lenne azonban a kérdésnek felekezeti élt ková-

csolni, mert az ifjúságnál se felekezeti probléma. Elutasító magatartását nem az határozza meg, hogy katolikus, vagy nem katolikus irodalomról van szó, hanem az a tény, hogy katolikus oldalról az írók nem zárkoznak fel a haladás ügyét szolgáló táborba.”

Volt már olyan kákán esomót kereső is, aki az rebegte ellenünk, hogy a Szegedi Hid aránytalanul sok cikket hoz „protestáns írók”-tól.

Igy felel meg neki András Károly ugyancsak a cikkében:

„A katolikus írók csoportja” szélel szélelkek baráti körévé zsugorodott össze, semmi kapcsolata a tömegekkel s főleg az ifjúsággal. A magyar szellemi életben alig van súlya.

Vagy van tehát katolikus irodalom (s lennie kellene, hogy intézményesen biztosítani tudják a katolicizmus örök igazságainak a modern irodalomban való továbbélését), — ebben az esetben sürgősen szóvá kell tenni a jelen állapotokat; vagy pedig nem fontos az irodalomnak katolikusra és nem katolikusokra osztása, — akkor hát miért engedik mégis az illetékesek, hogy egy kis csoport magát katolikus íróknak kinevezve, diszkreditálja a nagy tömegek előtt a magyar katolicizmust?

A feltörő fiataloknak nyíltan is a katolikus irodalomhoz való csatlakozását az gátolja leginkább, hogy katolikus oldalról sokszor még ma is csak holmi zarvaros mítoszok utánzásának tekintik „népi magatartását”, ugyanakkor, amikor az ifjúság a legvilágosabban tisztázta, mit ért ezen: az úgynevezett „népi” rétegek emberi sorba emelését. Felesleges hangsúlyozni, hogy ez az álláspont hány fiatalot riasztott és riaszt el a mi odalunkról. Leggyakrabban csak a megmértő kritika hangján szólnak a fiatalok különböző próbálkozásairól, — a megmértés egész természetesen az ellentáborba sodorja őket.”

Nem azért tartjuk az „Uj Élet”-et igaznak és jónak, mert szelleme — úgy véljük szerénytelenül: — a mi szellemünk, hanem azért gyökerezett meg bennünk ez a szellem, mert igaz és jó!

Köszöntjük az „Uj Életet” és köszönjük neki, hogy vállalja hangsúlyozottan katolikus tartalmával az egyetemes magyarságnak azt a szolgálását, amelyet eddig csakugyan színezetükben talán inkább protestáns lapok vállaltak csak.

Nézzé el nekünk az „Uj Élet”, hogy mohón keressük soraiiban a magunk igazolását! Mentsen bennünket az, hogy a szellemet nem l'art pour l'art műveljük, hanem az életért: tettekben megvalósítva szolgáljuk, hiszen mi nem írói közösség, hanem deákszervezet vagyunk! Egész hittel és akarással törekedtünk eddig föllállított tetteinkben is arra, hogy bennük a szellem éljen. Ezért látjuk a gondolatban kifejezett szellemben eddigi munkánkat, magunkat igazolva.

Köszöntjük az „Uj Élet”-et és izenjük neki, hogy „még hinni tudó, el nem fásult, a jó ügyért havonta” nem „egy”, hanem harminc „estét és évente tíz pengőt áldozni akaró emberek” vagyunk, akiknek megvan az az erejük is, hogy a Horthy Miklós-egyetem egész keresztény magyar deákságát jelentik, s az is, hogy fiatalok, akik mögött ugyan már sok munka és harc áll, de még sokkal több és nagyobb előttük s ők vállalják és akarják is!...

De, hogy csakugyan letté is válhasson az, ha valakinek ebből a cikkünkéből fölébred az érdeklődése az „Uj Élet” iránt, azt is megírjuk, hogy hol található: Budapest, II., Margit-körút 36, I. em. 3. jelzésű munkahelyen.

*Nem a katolikus íróról (Mecs László, Sik Sándor, Harsányi Lajos, stb.) van szó, csak a prózáról!

BUNYEVÁC NÉPKÖLTÉS

Altatódal

Menj aludni,
Istent hívní
Szűz Máriát köszönteni.
Hátha szavunk meghallgatja,
Szent Fiának keresztifája
Menny kapuit széjjeltárja
S szerteömlik ott a fény.
Zsonganak, bonganak a harangok,
S koronás szűz áll a fénybe!
Ki az Údvözítőt szülte.
Imádkozom lelkemért,
Jó apámért, s anyámért.

Gyere Kata

Gyere haza Kata,
Nagyon hív a gazda.
— Jaj, nem tudok menni
A táncot itthagyni.

Gyere haza Kata,
Nagybeteg a gazda.
— Jaj, nem tudok menni
A táncot itthagyni.

Gyere haza Kata,
Ihatnék a gazda.
— Jaj, nem tudok menni
A táncot itthagyni.
Ott a víz a kútban,
Pohár a sublótban.

Gyere haza Kata,
Haldoklik a gazda.
— Jaj, nem tudok menni
A táncot itthagyni.
A kiskules is ott van
Kendőt is leisz ottan.

Gyere haza Kata,
Meghalt már a gazda,
— Jaj, nem tudok menni
A táncot itthagyni.
Hét harang dicsérje,
Hét pap kikísérje.

Gyere haza Kata,
Most viszik a gazdát.
— Jaj, nem tudok menni
A táncot itthagyni.
Ma holtat kísérnek,
Holnap engem kérnek.

Szent Tamás és a tündérek

Szent Tamás szövi a hálót,
Azzal Tündért s boszorkányt fog.
Egyet fogott, azt meoltte,
Egy megmaradt s arra kérte,
Ne bánts engem Szent Tamás.
Hagyj meg engem nevedért,
Hagyj meg engem magamért.

Fordította:

SZABOLCSI GÁBOR és
MILANKOVICS KALMAN.